

Uppföljning av Alingsås kommuns biblioteksplan 2022

Beslutande instans: KUN
Datum för beslut: 2022-10-12 § x
Diarienummer: 2022.217 KUN

Innehåll

Inledning	3
Uppföljning av fokusområden	3
Tillgänglighet.....	3
Brett utbud samt fokus på barn och unga.....	4
Stöd i ett livslångt lärande.....	5
Rätten till ett språk.....	6
Skolbiblioteken – en pedagogisk resurs.....	6

Inledning

Enligt bibliotekslagen (SFS 2013:801) ska alla kommuner anta en biblioteksplan för sin verksamhet. Bibliotekslagen anger biblioteksverksamhetens ändamål, ansvarsfördelning och prioriterade grupper.

Uppföljning av fokusområden

I Alingsås kommuns biblioteksplan (KF 2019-02-27 § 34) anges att biblioteken ska arbeta med fokusområdena:

- Tillgänglighet
- Brett utbud samt fokus på barn och unga
- Stöd i ett livslångt lärande
- Rätten till ett språk
- Skolbiblioteken – en pedagogisk resurs

Under 2022 har kultur- och utbildningsförvaltningen och barn- och ungdomsförvaltningen arbetat med att implementera biblioteksplanen

Nedan följer en redogörelse över förvaltningarnas arbete med fokusområdena.

Tillgänglighet

Enligt bibliotekslagen (SFS 2013:801) ska biblioteksverksamhet finnas tillgänglig för alla. Särskild uppmärksamhet ska ägnas åt de nationella minoriteterna, personer som har annat modersmål än svenska och personer med funktionsnedsättning.

Alingsås bibliotek strävar efter att kunna erbjuda ett brett utbud som är anpassat utifrån olika målgruppers behov. Verksamheten arbetar med att göra tröskeln till litteratur och läsning så låg som möjligt. Därför finns det på biblioteket bland annat talböcker, böcker med stor stil samt böcker som är skrivna på lättläst. Detta är medier som den enskilde själv inte har möjlighet att köpa eller kanske inte ens känner till att det finns.

För de som har en syn- och/eller läsnedsättning hjälper biblioteken till att skapa konton i Legimus vilken är Myndigheten för tillgängliga mediers digitala tjänst för att ladda ner talböcker till dator eller mobil enhet. Fördelningen av konton är i dagsläget 50/50 mellan barn och vuxna.

Bibliotekets funktion "Boken kommer", som innebär att böcker och andra medier körs ut till låntagare som inte själva har möjlighet att ta sig till biblioteket, utökades under pandemirestriktionerna till att även omfatta gruppen 70+. Den tillfälliga satsningen har medfört att biblioteket har nått fler användare som har behov av "Boken kommer" och antalet låntagare som är anslutna till denna tjänst har ökat. Med hjälp av ett statligt bidrag har även ett arbete för utveckling av konceptet påbörjats.

Folkbiblioteket ska även verka för att öka kunskapen om hur informationsteknik kan användas för kunskapsinhämtning, lärande och delaktighet i kulturlivet (bibliotekslagen). För att svara upp mot detta uppdrag erbjuder folkbiblioteket regelbundet utbildningar i IT- och datorkunskaper i grupp och teknisk handledning för enskilda besökare.

Sedan 2021 erbjuds kommunens invånare att skaffa lånekort via en e-tjänst utvecklad i samarbete med kommunens IT-avdelning. Detta underlättar för låntagare att snabbare kunna komma åt bibliotekets tjänster som t ex reservera medier eller söka i databaser hemifrån.

Inom ramen för detta fokusområde har låntagarna vid folkbiblioteket möjlighet att strömma e-media till sina mobila enheter. Utvecklingen går framåt inom e-mediaområdet och antalet tillgängliga titlar växer och nya leverantörer av e-media tillkommer. Arbetet med att välja titlar har effektiviserats då detta sker lokalt istället för regionalt vilket innebär ett utbud mer anpassat till alingsåsarnas behov. Ungefär 6,3 % av de utlån som genomförs utgörs av e-böcker/e-media.

Folkbiblioteket i tätorten samt filialerna i Sollebrunn och Ingared är meröppna. Det betyder att personer med lånekort har möjlighet att besöka biblioteket under tider då det inte är bemannat. Ungefär 10% av besöken till huvudbiblioteket genomförs under den meröppna tiden. Även om öppettiderna på filialbiblioteken är mer begränsade än huvudbibliotekets, strävar verksamheten efter att tjänster och utbud i så stor omfattning som möjligt ska vara tillgänglig även under meröppet. Det innebär att låntagarna exempelvis kan låna, återlämna och hämta ut reservationer även under meröppet.

Allmänheten har möjlighet att lämna inköpsförslag av litteratur till biblioteket. Detta bidrar till ett anpassat och efterfrågat utbud av media.

Brett utbud samt fokus på barn och unga

Folkbiblioteket arbetar med ett brett utbud för flera olika målgrupper och strävar efter att ha ett aktuellt bestånd av barn- och ungdomslitteratur genom kontinuerlig och fackmannamässig bevakning av nyutgiven och samtida litteratur.

Biblioteket genomför olika läsfrämjande aktiviteter under ett verksamhetsår. Pandemin påskyndade och utvecklade aktiviteter i digitala former. Dessa har fortsatt även efter det att restriktionerna släpptes. Ett brett utbud och fokus på barn och unga möjliggörs genom exempelvis 4-årsboken, fröpäsen och kapprumsbibliotek på utvalda förskolor.

Kapprumsbibliotek är bibliotek som finns på förskolor, placerade i förskolornas kapprum eller motsvarande utrymme som ett sätt för vårdnadshavare på ett lätt sätt kan låna hem böcker. Vidare arbetar barn- och ungdomsförvaltningen med en satsning på tvillingsböcker. Tvillingsböcker innebär att man har samma bok på två olika språk, svenska och modersmålet. Genom att arbeta med litteratur på det sättet stärks barnen och elevernas språkutveckling, och dessutom samverkan i olika former:

- Tillsammans med barnhälsovården (BVC) i Västra Götalandsregionen erbjuder barnbibliotekarierna BVC-träffar som riktar sig till föräldrar för ökad medvetenhet kring språkutveckling.
- Varje år delar biblioteket (i samverkan med VGR, förvaltningen för kulturutveckling och BVC) ut en bokgåva till småbarnsföräldrar.

Biblioteken introducerar varje år sin verksamhet för elever som går i förskoleklass och bjuder in till besök med möjlighet att få eget lånekort. Därutöver bjuds skolklasser i årskurserna 2, 4 och 6 in för särskilda biblioteksvisningar där också den senaste litteraturen som är lämplig för respektive åldersgrupp presenteras. Dessa biblioteksvisningar är en del av skolans arbete med läs- och skrivutveckling och är en naturlig del i undervisningen. Den litteratur som presenteras i samband med dessa visningar blir dels en del av vad respektive lärare kan arbeta vidare med i sin undervisning, men det är också en inspiration till inköp för respektive skolbibliotek. Genom att den här typen samarbeten kan undervisningen breddas med hjälp en stärkt läslust. När undervisningen kring läsning grundar sig att läraren har utvecklat en läslust så är elevernas engagemang och motivation ännu större och de når längre i sin läsutveckling. Även läsfrämjande aktiviteter under skolloven har genomförts.

Stöd i ett livslångt lärande

Alingsås bibliotek ger service till personer i såväl formell som informell utbildning och kunskapsinhämtning. Många titlar av den kurslitteratur som studenter vid högskolor och universitet efterfrågar införskaffas. Utöver inköp erbjuds även fjärrlån, inlån av böcker från andra bibliotek, både till personer inom formellt som informellt lärande.

Därutöver bevakas utgivning av media inom olika fackområden och bibliotekets utbud strävar efter att hålla hög kvalitet samt vara relevant för de som vill bilda sig på egen hand.

Folkbiblioteket erbjuder läsplatser och grupprum för studier i grupp eller enskilt. Grupprummen är bokningsbara via Alingsås kommuns e-tjänster.

Även tjänsten "Boken kommer" ger stöd för det livslånga lärandet för de med begränsade möjligheter att ta sig till det fysiska biblioteket.

Rätten till ett språk

Detta fokusområde riktar sig till en bred målgrupp i alla åldrar med det gemensamma målet allas rätt till ett språk.

Under året har Alingsås bibliotek i samverkan med andra kommuner i regionen genom ett projekt med biblioteksguider haft möjligheten att utveckla språkfokus i flera aktiviteter. Projektet har två huvudspår. Det ena är att verka för att göra biblioteket mer tillgängligt för vuxna som har annat modersmål än svenska. Det andra är att öka kulturhuspersonalens kunskaper om, och förståelse för, denna målgrupps behov.

För att göra biblioteket mer tillgängligt har delar av det fysiska bokbeståndet tematiserats på ett nytt sätt i syfte att nå målgruppen bättre. Biblioteksguiderna tar även emot SFI-grupper samt hjälper besökare ute i biblioteket. Kulturhuset har också i och med projektet fått möjlighet att nå ut i de digitala kanalerna på andra språk.

Skolbiblioteken – en pedagogisk resurs

Skolbiblioteken i barn- och ungdomsförvaltningen används som en resurs för lärande för respektive skola, där informationssökning är en viktig del, men även att främja läslust och språkutvecklingen hos eleverna. Läroplanen styr arbetet med skolbiblioteken och rektor organiserar undervisningen för att stärka elevernas språkliga förmåga och digitala kompetens. Skolbiblioteken används bland annat som en del i undervisningen genom att stärka undervisningen kring läsning genom att ha tillgång till både intresseväckande och utvecklandes litteratur men också med kompetens kring hur litteratur kan användas i undervisning i alla ämnen. Dessutom har skolbiblioteken en viktig roll att spela som en del av skolans digitalisering med särskilt fokus på källkritik.

Skolbiblioteken i barn- och ungdomsförvaltningen är organiserade olika beroende på skolans lokala förutsättningar, såsom skolornas storlek och geografiska närhet till folkbibliotek. För att säkerställa likvärdigheten har barn- och ungdomsförvaltningen identifierat ett behov av att kartlägga skolbiblioteken. Syftet är att kartlägga vilken typ av vidareutveckling av skolbiblioteken som behöver genomföras. Det utvecklingsarbetet behöver ske både på huvudmannanivå, men också på respektive enhet.

På Alströmergymnasiets skolbibliotek arbetar en skolbibliotekarie som bland annat ger elever stöd i medie- och informationskunnighet. Läroplan, program mål och kursplaner betonar elevens förmåga att arbeta självständigt och ta ansvar för sitt eget lärande. I detta läggs också stor vikt på färdigheter i att självständigt inhämta, bearbeta, granska och tolka information från olika källor. Att aktivt använda resurserna som skolans bibliotek erbjuder

som ett redskap i lärandet är en god förutsättning, för att eleverna ska erhålla informationskompetens och uppnå lärandemålen. Skolbiblioteket samarbetar därför på följande sätt för en progression i alla årskurser:

• **Alströmergymnasiets åk 1, gymnasiesärskolan åk 1 samt introduktionsprogrammen:**

Under början av höstterminen bjuds mentorerna till åk 1 in av biblioteket att boka tider för biblioteksintroduktion. En visning av biblioteksrummet, katalogen, samt informationssökning och källkritik.

• **Alströmergymnasiets åk 2 samt introduktionsprogrammen:**

Nätetik och källkritik. Erbjuds av ansvarig lärare och bibliotekarie.

• **Alströmergymnasiets åk 3:**

Inledningsvis i kursen gymnasiearbete ges eleverna en sista fördjupning i informationssökning, samt introduktion av vetenskapliga källor. Källkritik och källhantering.

• **Alströmergymnasiets samtliga årskurser:**

Skolbiblioteket hanterar utlåning av kurslitteratur i samarbete med lärarna. Undervisningen i informationskompetens och källkritik utgår från av lärarna givna uppgifter för att skapa god samverkan.